

Cassovia Bonsai 2025 vás preniesie do sveta japonského umenia a tradícií	2
Online, ssn.sk, 6. 5. 2025, 12:27	
Cassovia Bonsai 2025 prinesie v Botanickej záhrade množstvo japonského umenia a tradícií	4
Online, eastmag.sk, 6. 5. 2025, 12:36	
Cassovia Bonsai vás preniesie do sveta japonského umenia a tradícií	5
Online, ahoj.tv, 6. 5. 2025, 12:59	
Cassovia Bonsai 2025 vás preniesie do sveta japonského umenia a tradícií	6
Online, reporter24.sk, 6. 5. 2025, 14:31	
Varovanie lekárov: Sme jednou z najviac zamorených krajín, ďalšie látky nám narúšajú nielen hormóny	7
Online, hnonline.sk, 6. 5. 2025, 14:35	
DIGITAL SYNERGIES	9
Online, kosiceitvalley.sk, 6. 5. 2025, 15:06	
Sú v plastoch, kozmetike aj oblečení. Endokrinné disruptory sa spájajú s poruchami plodnosti či rakovinou prsníka 10	
Online, dennikn.sk, 6. 5. 2025, 15:57	
V Gombaseku pokračuje archeologický výskum	13
Televízia - STVR 24, Správy RTVS z regiónov, 6. 5. 2025, 18:18	

Cassovia Bonsai 2025 vás preniesie do sveta japonského umenia a tradícií

📅 6. 5. 2025, 12:27, Zdroj: ssn.sk 📄, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 37 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 32 EUR

Cassovia Bonsai 2025 vás preniesie do sveta japonského umenia a tradícií

Comments

Výstava CASSOVIA BONSAI 2025 sa uskutoční 8. – 11. mája 2025 v čase od 9.00 do 17.00 hod. vo vnútorných priestoroch Botanickej záhrady Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (**UPJŠ**) na Mánesovej 23 v Košiciach. Štrnásť ročník výstavy sa koná pod záštitou japonského veľvyslanca J. E. Yasuhira Kawakamiho, ktorý prisľúbil osobnú účasť.

Jedinečnú prehliadku bonsajov organizuje Botanická záhrada **UPJŠ** v spolupráci s Bonsai centrom Košice a Bonsai klubom Košice. Na výstave bude odprezentovaných viac ako 60 unikátnych druhov drevín z celého sveta. Okrem tradičného predaja izbových a vonkajších bonsajov, príslušenstva, ktoré je potrebné na pestovanie a ošetrovanie bonsajov, či poradenstva pod vedením majiteľa Bonsai centra Košice a spoluorganizátora výstavy Juraja Szaba bude tohtoročná výstava sppestrená aj ďalšími aktivitami, a to pri príležitosti osláv 75. výročia botanickej záhrady a 15. výročia Bonsai centra.

„V sobotu 10. mája sa medzi 9. a 12. hodinou uskutoční súťaž v tvarovaní bonsajov pre prihlásených účastníkov. Zároveň sa návštevníci môžu tešiť na ukážky bojových umení, ktoré sa uskutočnia v prípade priaznivého počasia na centrálnej ploche pred skleníkmi. Počas celej soboty a nedele budeme na druhom poschodí administratívnej budovy botanickej záhrady vystavovať miniatúrne stromy veľkosti SHOHIN a tiež malé, prirodzene sa vyskytujúce alebo tvarované kamene SUISEKI s ukážkou výroby podložiek DAIZA, “ priblížila program RNDr. Andrea Fridmanová, PhD., zástupkyňa riaditeľa pre vonkajšie vzťahy Botanickej záhrady **UPJŠ** v Košiciach. Počas víkendu bude k dispozícii Dobrá čajovňa, ktorá ponúkne rôzne japonské a svetové druhy čajov, ukážky tradičného cvičenia čchi-kung a meditácie fa-lun gong.

Svojou návštevou poctí Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika a jej botanickú záhradu veľvyslanec Japonska na Slovensku J. E. Yasuhiro Kawakami v sobotu 10. mája 2025 o 10. hodine. Pri tejto príležitosti pán veľvyslanec udelí cenu za najkrajší bonsaj a vysadí strom v Aleji významných osobností. Stane sa tak druhou osobnosťou, ktorá obohatí alej vzácnym stromom z rodu moruša – *Morus boninensis* Koidz. Ide o jedinečný, ale aj kriticky ohrozený druh pochádzajúci z Boninských ostrovov (Ogasawara, Japonsko). Botanická záhrada **UPJŠ** chce týmto spôsobom prispieť k záchrane tejto unikátnej dreviny a jej zachovaniu pre budúce generácie. Práve vznikom aleje sa botanická záhrada hrdlo hlási k tradícii sadenia stromov vyplývajúcej zo Stredoeurópskeho dňa stromov, ktorý každoročne zdôrazňuje nenahraditeľný význam stromov pre život a fungovanie našej planéty, ako aj potrebu zodpovednosti voči prírode a životnému prostrediu.

PROGRAM:

10.5. 2025

9.00 – 12.00 hod. – súťaž v tvarovaní bonsajov pre prihlásených účastníkov 10.00 hod. – návšteva J. E. Yasuhira Kawakamiho, japonského veľvyslanca na Slovensku od 10.30 hod. – ukážka bojových umení

10.5.– 11. 5. 2025

9.00 – 17.00 hod. – výstava miniatúrnych stromov veľkosti SHOHIN a kameňov SUISEKI, ukážka výroby podložiek DAIZA 9.00 – 17.00 hod. – Dobrá čajovňa, ponuka rôznych japonských a svetových druhov čajov, ukážka tradičného cvičenia čchi-kung a meditácie fa-lun gong

Botanická záhrada ako výskumné a pedagogické pracovisko **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** patrí medzi tri slovenské univerzitné botanické záhrady, pričom jej rozlohou, ako aj rozsahom zbierkového fondu sa pýši titulom najväčšej botanickej záhrady na Slovensku. V tomto roku si pripomíname 75. výročie od jej založenia, aj keď prívlastok univerzitná jej patrí až od januára 1964.

Mgr. Laura Holánová, PhD., tlačová referentka a hovorkyňa **UPJŠ** v Košiciach

V prípade záujmu o podrobnejšie informácie kontaktujte:

RNDr. Andrea Fridmanová, PhD.

Zástupkyňa riaditeľa pre vonkajšie vzťahy Botanickej záhrady **UPJŠ** v Košiciach

E-mail: andrea.fridmanova@upjs.sk

Tel.: + 421 55 234 1672, mob.: +421 917 137 463

Web: <https://www.upjs.sk/pracoviska/botanicka-zahrada/actuality/cassovia-bonsai-2025/>

Komentáre

Autor: RO SSN Košice

Cassovia Bonsai 2025 prinesie v Botanickej záhrade množstvo japonského umenia a tradícií

📅 6. 5. 2025, 12:36, Zdroj: eastmag.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ
Dosah: 388 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 89 EUR

Cassovia Bonsai 2025 prinesie v Botanickej záhrade množstvo japonského umenia a tradícií

Pridajte komentár

3 min. čítania

Výstava CASSOVIA BONSAI 2025 sa uskutoční 8. – 11. mája 2025 v čase od 9.00 do 17.00 hod. vo vnútorných priestoroch Botanickej záhrady Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (**UPJŠ**) na Mánesovej 23 v Košiciach. Štrnásty ročník výstavy sa koná pod záštitou japonského veľvyslanca J. E. Yasuhira Kawakamiho, ktorý prisľúbil osobnú účasť.

Jedinečnú prehliadku bonsajov organizuje Botanická záhrada **UPJŠ** v spolupráci s Bonsai centrom Košice a Bonsai klubom Košice. Na výstave bude odprezentovaných viac ako 60 unikátnych druhov drevín z celého sveta. Okrem tradičného predaja izbových a vonkajších bonsajov, príslušenstva, ktoré je potrebné na pestovanie a ošetrovanie bonsajov, či poradenstva pod vedením majiteľa Bonsai centra Košice a spoluorganizátora výstavy Juraja Szaba bude tohtoročná výstava spestrená aj ďalšími aktivitami, a to pri príležitosti osláv 75. výročia botanickej záhrady a 15. výročia Bonsai centra.

REKLAMA

„V sobotu 10. mája sa medzi 9. a 12. hodinou uskutoční súťaž v tvarovaní bonsajov pre prihlásených účastníkov. Zároveň sa návštevníci môžu tešiť na ukážky bojových umení, ktoré sa uskutočnia v prípade priaznivého počasia na centrálnej ploche pred skleníkmi. Počas celej soboty a nedele budeme na druhom poschodí administratívnej budovy botanickej záhrady vystavovať miniatúrne stromy veľkosti SHOHIN a tiež malé, prirodzene sa vyskytujúce alebo tvarované kamene SUISEKI s ukážkou výroby podložiek DAIZA,“ priblížila program Andrea Fridmanová, zástupkyňa riaditeľa pre vonkajšie vzťahy Botanickej záhrady **UPJŠ** v Košiciach. Počas víkendu bude k dispozícii Dobrá čajovňa, ktorá ponúkne rôzne japonské a svetové druhy čajov, ukážky tradičného cvičenia čchi-kung a meditácie fa-lun gong.

Veľvyslanec Japonska vysadí vzácnu morušu

Svojou návštevou poctí Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika a jej botanickú záhradu veľvyslanec Japonska na Slovensku J. E. Yasuhiro Kawakami v sobotu 10. mája 2025 o 10. hodine. Pri tejto príležitosti pán veľvyslanec udelí cenu za najkrajší bonsaj a vysadí strom v Aleji významných osobností. Stane sa tak druhou osobnosťou, ktorá obohatí alej vzácnym stromom z rodu moruša – *Morus boninensis* Koidz. Ide o jedinečný, ale aj kriticky ohrozený druh pochádzajúci z Boninských ostrovov (Ogasawara, Japonsko). Botanická záhrada **UPJŠ** chce týmto spôsobom prispieť k záchrane tejto unikátnej dreviny a jej zachovaniu pre budúce generácie. Práve vznikom aleje sa botanická záhrada hrdlo hlási

k tradícii sadenia stromov vyplývajúcej zo Stredoeurópskeho dňa stromov, ktorý každoročne zdôrazňuje nenahradiťelný význam stromov pre život a fungovanie našej planéty, ako aj potrebu zodpovednosti voči prírode a životnému prostrediu.

PROGRAM:

9.00 – 12.00 hod. – súťaž v tvarovaní bonsajov pre prihlásených účastníkov

10.00 hod. – návšteva J. E. Yasuhira Kawakamiho, japonského veľvyslanca na Slovensku

od 10.30 hod. – ukážka bojových umení

10. – 11. 5. 2025

9.00 – 17.00 hod. – výstava miniatúrnych stromov veľkosti SHOHIN a kameňov SUISEKI, ukážka výroby podložiek DAIZA

9.00 – 17.00 hod. – Dobrá čajovňa, ponuka rôznych japonských a svetových druhov čajov, ukážka tradičného cvičenia čchi-kung a meditácie fa-lun gong

tlačová správa

Autor: tlačová správa

Cassovia Bonsai vás prenesie do sveta japonského umenia a tradícií

6. 5. 2025, 12:59, Zdroj: [ahoj.tv](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 445 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 96 EUR

Cassovia Bonsai vás prenesie do sveta japonského umenia a tradícií

516x

Štrnásty ročník výstavy Cassovia Bonsai sa koná pod patronátom japonského veľvyslanca

Štrnásty ročník výstavy Cassovia Bonsai sa koná pod záštitou japonského veľvyslanca J. E. Yasuhira Kawakamiho, ktorý prisľúbil osobnú účasť. (Zdroj: [UPJŠ](#))

Výstava CASSOVIA BONSAI 2025 sa uskutoční 8. až 11. mája 2025 v čase od 9.00 do 17.00 hod. vo vnútorných priestoroch Botanickej záhrady Univerzity Pavla Jozefa Šafárika ([UPJŠ](#)) na Mánesovej 23 v Košiciach.

Štrnásty ročník výstavy Cassovia Bonsai sa koná pod záštitou japonského veľvyslanca J. E. Yasuhira Kawakamiho, ktorý prisľúbil osobnú účasť. Jedinečnú prehliadku bonsajov organizuje Botanická záhrada [UPJŠ](#) v spolupráci s Bonsai centrom Košice a Bonsai klubom Košice. Na výstave bude odprezentovaných viac ako 60 unikátnych druhov drevín z celého sveta.

Počas víkendu bude k dispozícii Dobrá čajovňa, ktorá ponúkne rôzne japonské a svetové druhy čajov, ukážky tradičného cvičenia čchi-kung a meditácie fa-lun gong. (Zdroj: [UPJŠ](#))

Okrem tradičného predaja izbových a vonkajších bonsajov, príslušenstva, ktoré je potrebné na pestovanie a ošetrovanie bonsajov, či poradenstva pod vedením majiteľa Bonsai centra Košice a spoluorganizátora výstavy Juraja Szaba bude tohtoročná výstava spestrená aj ďalšími aktivitami, a to pri príležitosti osláv 75. výročia botanickej záhrady a 15. výročia Bonsai centra.

„V sobotu 10. mája sa medzi 9. a 12. hodinou uskutoční súťaž v tvarovaní bonsajov pre prihlásených účastníkov. Zároveň sa návštevníci môžu tešiť na ukážky bojových umení, ktoré sa uskutočnia v prípade priaznivého počasia na centrálnej ploche pred skleníkmi.

Výstava ponúkne viac ako 60 druhov drevín z celého sveta. (Zdroj: [UPJŠ](#))

Počas celej soboty a nedele budeme na druhom poschodí administratívnej budovy botanickej záhrady vystavovať miniatúrne stromy veľkosti SHOHIN a tiež malé, prirodzene sa vyskytujúce alebo tvarované kamene SUISEKI s ukážkou výroby podložiek DAIZA,“ priblížila program Andrea Fridmanová, zástupkyňa riaditeľa pre vonkajšie vzťahy Botanickej záhrady [UPJŠ](#) v Košiciach.

Počas víkendu bude k dispozícii Dobrá čajovňa, ktorá ponúkne rôzne japonské a svetové druhy čajov, ukážky tradičného cvičenia čchi-kung a meditácie fa-lun gong.

Svojou návštevou poctí Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika a jej botanickú záhradu veľvyslanec Japonska na Slovensku J. E. Yasuhiro Kawakami v sobotu 10. mája 2025 o 10. hodine. Pri tejto príležitosti pán veľvyslanec udelí cenu za najkrajší bonsaj a vysadí strom v Aleji významných osobností.

Cassovia Bonsai vás prenesie do sveta japonského umenia a tradícií. (Zdroj: [UPJŠ](#))

Stane sa tak druhou osobnosťou, ktorá obohatí alej vzácnym stromom z rodu moruša – *Morus boninensis* Koidz. Ide o jedinečný, ale aj kriticky ohrozený druh pochádzajúci z Boninských ostrovov (Ogasawara, Japonsko). Botanická záhrada [UPJŠ](#) chce týmto spôsobom prispieť k záchrane tejto unikátnej dreviny a jej zachovaniu pre budúce generácie.

Práve vznikom aleje sa botanická záhrada hrdlo hlási

k tradícii sadenia stromov vyplývajúcej zo Stredoeurópskeho dňa stromov, ktorý každoročne zdôrazňuje nenahraditeľný význam stromov pre život a fungovanie našej planéty, ako aj potrebu zodpovednosti voči prírode a životnému prostrediu.

(12:45, red.)

Cassovia Bonsai 2025 vás preniesie do sveta japonského umenia a tradícií

6. 5. 2025, 14:31, Zdroj: reporter24.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 97 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 44 EUR

Cassovia Bonsai 2025 vás preniesie do sveta japonského umenia a tradícií

WhatsApp

Výstava CASSOVIA BONSAI 2025 sa uskutoční 8. – 11. mája 2025 v čase od 9.00 do 17.00 hod. vo vnútorných priestoroch Botanickej záhrady Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (**UPJŠ**) na Mánesovej 23 v Košiciach. Štrnásty ročník výstavy sa koná pod záštitou japonského veľvyslanca J. E. Yasuhira Kawakamiho, ktorý prisľúbil osobnú účasť.

Jedinečnú prehliadku bonsajov organizuje Botanická záhrada **UPJŠ** v spolupráci s Bonsai centrom Košice a Bonsai klubom Košice. Na výstave bude odprezentovaných viac ako 60 unikátnych druhov drevín z celého sveta. Okrem tradičného predaja izbových a vonkajších bonsajov, príslušenstva, ktoré je potrebné na pestovanie a ošetrovanie bonsajov, či poradenstva pod vedením majiteľa Bonsai centra Košice a spoluorganizátora výstavy Juraja Szaba bude tohtoročná výstava sppestrená aj ďalšími aktivitami, a to pri príležitosti osláv 75. výročia botanickej záhrady a 15. výročia Bonsai centra. „V sobotu 10. mája sa medzi 9. a 12. hodinou uskutoční súťaž v tvarovaní bonsajov pre prihlásených účastníkov. Zároveň sa návštevníci môžu tešiť na ukážky bojových umení, ktoré sa uskutočnia v prípade priaznivého počasia na centrálnej ploche pred skleníkmi. Počas celej soboty a nedele budeme na druhom poschodí administratívnej budovy botanickej záhrady vystavovať miniatúrne stromy veľkosti SHOHIN a tiež malé, prirodzené sa vyskytujúce alebo tvarované kamene SUISEKI s ukážkou výroby podložiek DAIZA,“ priblížila program RNDr. Andrea Fridmanová, PhD., zástupkyňa riaditeľa pre vonkajšie vzťahy Botanickej záhrady **UPJŠ** v Košiciach. Počas víkendu bude k dispozícii Dobrá čajovňa, ktorá ponúkne rôzne japonské a svetové druhy čajov, ukážky tradičného cvičenia čchi-kung a meditácie fa-lun gong.

Svojou návštevou poctí Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika a jej botanickú záhradu veľvyslanec Japonska na Slovensku J. E. Yasuhiro Kawakami v sobotu 10. mája 2025 o 10. hodine. Pri tejto príležitosti pán veľvyslanec udelí cenu za najkrajší bonsaj a vysadí strom v Aleji významných osobností. Stane sa tak druhou osobnosťou, ktorá obohatí alej vzácnym stromom z rodu moruša – *Morus boninensis* Koidz. Ide o jedinečný, ale aj kriticky ohrozený druh pochádzajúci z Boninských ostrovov (Ogasawara, Japonsko). Botanická záhrada **UPJŠ** chce týmto spôsobom prispieť k záchrane tejto unikátnej dreviny a jej zachovaniu pre budúce generácie. Práve vznikom aleje sa botanická záhrada hrdlo hlási

k tradícii sadenia stromov vyplývajúcej zo Stredoeurópskeho dňa stromov, ktorý každoročne zdôrazňuje nenahraditeľný význam stromov pre život a fungovanie našej planéty, ako aj potrebu zodpovednosti voči prírode a životnému prostrediu.

PROGRAM:

5. 2025

9.00 – 12.00 hod. – súťaž v tvarovaní bonsajov pre prihlásených účastníkov

10.00 hod. – návšteva J. E. Yasuhira Kawakamiho, japonského veľvyslanca na Slovensku

od 10.30 hod. – ukážka bojových umení

– 11. 5. 2025

9.00 – 17.00 hod. – výstava miniatúrnych stromov veľkosti SHOHIN a kameňov SUISEKI, ukážka výroby podložiek DAIZA

9.00 – 17.00 hod. – Dobrá čajovňa, ponuka rôznych japonských a svetových druhov čajov, ukážka tradičného cvičenia čchi-kung a meditácie fa-lun gong

Botanická záhrada **UPJŠ** v Košiciach

Botanická záhrada ako výskumné a pedagogické pracovisko **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** patrí medzi tri slovenské univerzitné botanické záhrady, pričom jej rozlohou, ako aj rozsahom zbierkového fondu sa pýši titulom najväčšej botanickej záhrady na Slovensku. V tomto roku si pripomíname 75. výročie od jej založenia, aj keď prívlastok univerzitná jej patrí až od januára 1964.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Tlačová referentka a hovorkyňa **UPJŠ** v Košiciach

Autor: redakcia

Varovanie lekárov: Sme jednou z najviac zamorených krajín, ďalšie látky nám narúšajú nielen hormóny

6. 5. 2025, 14:35, Zdroj: hnonline.sk, Vydavateľ: MAFRA Slovakia, a.s., Autor: Sandra Sokologorská, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 169 135 GRP; 3,76 OTS; 0,04 AVE; 2160 EUR

Varovanie lekárov: Sme jednou z najviac zamorených krajín, ďalšie látky nám narúšajú nielen hormóny

Hormonálne poruchy zasahujú čoraz viac ľudí, príčinou môže byť životné prostredie. Je veľa vecí, ktoré dokážeme ovplyvniť aj sami.

Hormóny sú základným regulačným systémom nášho tela. Ich rovnováha ovplyvňuje takmer všetky aspekty zdravia a psychickej pohody. Náš hormonálny systém však každodenne ovplyvňuje celý rad interných a externých faktorov, ktoré môžu narušiť jeho rovnováhu, a tým aj zdravé fungovanie celého organizmu.

Toxický kokteil. Najväčšia štúdia svojho druhu našla v európskych domácnostiach takmer 200 pesticídov

Trojuholník smrti

Niektoré aspekty vieme ovplyvniť zdravou životosprávou, iné sa spájajú s narastajúcim množstvom chemických látok, takzvaných endokrinných disruptorov, ktoré sa nachádzajú všade okolo nás – vo vzduchu, vode, v kozmetike, čistiacich prostriedkoch či pesticídach. Tieto látky dokážu napodobňovať alebo blokovať prirodzené hormóny, produkované našim organizmom a ovplyvňovať tak fungovanie nášho endokrinného systému.

Európska environmentálna agentúra v spolupráci s Európskou komisiou identifikovali viac ako 1 500 látok, ktorých dlhodobé pôsobenie na organizmus sa spája so zvýšeným výskytom endokrinných diagnóz. „Rastie množstvo dôkazov o súvislosti medzi endokrinnými disruptormi a ochoreniami, ako sú obezita, neplodnosť, cukrovka či niektoré formy rakoviny a zriedkavých ochorení. Náklady na riešenie zdravotných a spoločenských dosahov týchto ochorení v Európe predstavujú podľa odhadov až 270 miliárd eur ročne,“ uviedol na tlačovej konferencii Juraj Payer, predseda Slovenskej endokrinologickej spoločnosti.

Na rastúci vplyv týchto látok, ktoré nepozorovane, ale významne ovplyvňujú našu hormonálnu činnosť, upozorňuje aj lekárka Zora Lazúrová zo IV. Internej kliniky **UPJŠ** LF a UNLP Košice a členka Slovenskej endokrinologickej spoločnosti. „Najčastejšie používané sú bisfenoly, ftaláty, parabény, benzofenóny, dioxíny a pre našu krajinu sú dosť špecifické polychlórované bifenyly, známe pod stratkou PCB,“ vymenovala pre HN odborníčka.

Sme jednou z najviac zamorených krajín týmito látkami. „Dôvodom je výroba PCB v chemickom závode Strážske od roku 1959 až po rok 1984. Ide o takzvaný trojuholník smrti medzi Humenným, Michalovcami a Vranovom nad Topľou. „U populácie obyvateľov tejto oblasti sa ešte doteraz častejšie opisujú výskyt rakoviny, autoimunitných ochorení, neplodnosti a chorôb štítnej žľazy. Aj roky po ukončení výroby sa u žien z oblasti Michaloviec, Svidníka a Stropkova zistili významne zvýšené hladiny PCB v materskom mlieku,“ upozornila Lazúrová.

Disruptorový „kokteil“

Všetky spomenuté endokrinné disruptory majú jednu spoločnú charakteristiku, a to štruktúrnú podobnosť ženskému pohlavnému hormónu, estrogénu. Najviac sa dávajú do súvislosti s endokrinnými orgánmi a ochoreniami, ide o poruchy plodnosti, gynekologické nádory, karcinómy prsníka alebo prostaty. „Ich dosah vidíme napríklad v narastajúcom počte pacientov s poruchami štítnej žľazy či reprodukčného systému. Každý rok v Európe pribudne až 80-tisíc nových prípadov rakoviny štítnej žľazy a každý šiesty človek má problém s neplodnosťou,“ povedala Lazúrová.

Štítna žľaza ako manažérka vnútornej pohody organizmu. Aké choroby sú jej odrazom?

Dodala, že v priebehu posledných 50 rokov poklesol počet spermií zhruba o 50 percent. Toto alarmujúce číslo je vysvetlené pravdepodobne práve expozíciou endokrinných disruptorov. Otvplyvňujú nielen hladiny hormónov, ale boli dokázané aj znížené počty, aj kvalita spermií. Majú vplyv aj na ženský reprodukčný systém, zistil sa stúpajúci výskyt syndrómu polycystických vaječníkov. U pacientok s týmto syndrómom sa našli vysoké hladiny bisfenolov a ftalátov, u žien so spontánnymi potratmi zvýšené hladiny bisfenolu A. Endokrinné disruptory sú tiež „obezitogény“, čiže prispievajú k rozvoju obezity a metabolického syndrómu alebo cukrovky 2. typu. Majú však aj neendokrinné účinky, zistila sa ich úloha v patogenéze kardiovaskulárnych, neuropsychiatrických, onkologických a tiež autoimunitných ochorení.

Medzi hlavné zdroje, ktoré sa dostávajú do nášho tela, sú plastové fľaše, nádoby, obaly, konzervy, kozmetika, oblečenie. Nachádzajú sa tiež v rôznych druhoch papiera, vo výstelke potrubí a v zubných plombách. Dostanú sa do nás jednak orálne, čiže jedením a pitím, ďalej cez pokožku, napríklad dotykom papiera alebo plastového predmetu, alebo vdychovaním. „Ľudské telo tieto disruptory nevie zmetabolizovať, časť vie detoxikovať pečeň, ale veľké množstvo sa ukladá do tukového tkaniva, čo predstavuje rezervoár disruptorov,“ vysvetlila Lazúrová. Pomerne nedávno bol zistený ešte jeden vnútorný rezervoár, a tým sú mikroplasty. Tieto častice plastov sa ukladajú v rôznych orgánoch, vo veľkej miere v cievnej stene.

Každý deň každý z nás podľa lekárky prijme takýto disruptorový „kokteil“. Denne sme teda v kontakte s desiatkami až stovkami endokrinných disruptorov. „Najčastejšie z nich sú bisfenoly. Bisfenol A bol prítomný v moči až v 93 percentách populácie. Po konzumácii polievky z plechovej konzervy nám stúpne hladina bisfenolu A v moči až 1 200-násobne. Čo sa týka papierov, tam je prítomný hlavne bisfenol S. Ten bol nájdený vo viac ako 80 percentách recyklovaných papierov a v takmer všetkých termostabilných druhov papiera, ako sú pokladničné bločky, peniaze alebo rôzne letáky. A taktiež nedávno publikovaná štúdia našla bisfenol F v rôznych druhoch kávy. Prekvapujúce bolo, že nešlo len o plastové kapsulové kávy, ale o všetky druhy,“ citovala Lazúrová zahraničné štúdie.

Odporúčania pre každého

Od roku 2004 platí úplný zákaz použitia PCB vo svete a v súčasnosti je povinná dekontaminácia všetkých území, vrátane Slovenska. Čo sa týka ďalších disruptorov, v roku 2011 sa zakázalo používanie bisfenolu A na výrobu detských fliaš, v roku 2020 aj na výrobu pokladničných bločkov. V roku 2023 sa pristúpilo k výraznému zníženiu jeho prípustnej dennej dávky. Taktiež platia opatrenia pre zníženie limitov pre povolené koncentrácie parabénov v kozmetike.

„Endokrinným disruptorom však nie je možné sa úplne vyhnúť, pretože bezpečnostné regulácie sú iba parciálne efektívne. Výsledok zákazu bisfenolu A v pokladničných blokoch bola jeho náhrada bisfenolom S, ktorý nie je zakázaný a je žiaľ ešte o niečo viac toxický. Podobne, čo sa týka parabénov v kozmetike, buď sa úplne vytratil, alebo sa znížilo ich množstvo, ale ich nahradili iné, ako benzofenón, fenoxyetanol,“ varovala Lazúrová.

Je veľa vecí, ktoré dokážeme ovplyvniť aj my sami a je preto aj úlohou každého z nás, aby sme pre seba a pre svoje zdravie urobili maximum. Európska endokrinologická spoločnosť v tejto súvislosti zverejnila praktické odporúčania pre každodenný život, ktoré môžu pomôcť verejnosti podporiť zdravé fungovanie hormonálneho systému a znížiť tak riziko vzniku hormonálnych porúch.

Jedným z nich je, že by sme mali minimalizovať kontakt s plastmi, najmä pri skladovaní a ohrievaní potravín používajte sklenené alebo antikorové nádoby. Všímajte si tiež varovné príznaky, napríklad chronickú únavu, priberanie, výkyvy nálad alebo problémy so spánkom. Dbajte na zdravú hmotnosť – pravidelnou fyzickou aktivitou a vyváženou stravou. Dopĺňajte dôležité mikronutrienty, ako sú vitamín D, jód a vápnik, ktoré sú nevyhnutné pre hormonálnu rovnováhu.

Ďalej sa vyhýbajte škodlivej kozmetike a čistiacim prostriedkom, to znamená sledujte zloženie produktov, ktoré používate denne. Udržiavajte čisté a vetrané prostredie, pretože častý prach v domácnosti môže obsahovať škodlivé látky. Fajčenie a alkohol minimalizujte alebo úplne vynechajte. Oba návyky negatívne ovplyvňujú hormonálny systém.

Dbajte na dostatok a kvalitu spánku, hormonálny systém sa regeneruje najmä počas nočného spánku. Pokúste sa ovládnuť svoj stres, keďže stresové hormóny môžu dlhodobo narúšať vašu vnútornú rovnováhu. A posledným odporúčaním sú preventívne lekárske prehliadky, ktoré môžu včas odhaliť hormonálne poruchy, čo výrazne zvyšuje šance na úspešnú liečbu.

Autor: Sandra Sokologorská

DIGITAL SYNERGIES

📅 6. 5. 2025, 15:06, Zdroj: kosiceitvalley.sk , Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ
Dosah: 19 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 29 EUR

DIGITAL SYNERGIES

Biznisové myslenie, výskum a vývoj ako recept pre konkurencieschopné IT

Ďakujeme za Tvoj záujem o účasť na meetupe, kde budeme diskutovať o tom, ako môže synergia biznisu, výskumu a vývoja naštartovať budúcnosť konkurencieschopného IT (nielen) v Košiciach. Za súkromný sektor vystúpi Marián Kušnír (Vissim), výskum a vývoj v univerzitnom prostredí zastúpi Gabriel Semanišin (**UPJŠ**).

V panelovej diskusii na tému „Budúcnosť IT v Košiciach“ sa stretnú Marián Kušnír, Gabriel Semanišin a Martin Tarhanič (Cassovia Code).

viac info: <https://cassoviacode.sk/meetup/meetup-8>

Čas: 5:00 pm - 8:00 pm (Europe/Bratislava)

Pridať do kalendára

Boženy Němcovej 5

UVP Technicom

040 01 Košice

Slovensko

Pre členov

Sú v plastoch, kozmetike aj oblečení. Endokrinné disruptory sa spájajú s poruchami plodnosti či rakovinou prsníka

6. 5. 2025, 15:57, Zdroj: [dennikn.sk](#), Vydavateľ: N Press, s.r.o., Autor: Otakar Horák, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 195 127 GRP: 4,34 OTS: 0,04 AVE: 1294 EUR

Sú v plastoch, kozmetike aj oblečení. Endokrinné disruptory sa spájajú s poruchami plodnosti či rakovinou prsníka

Vyskytujú sa v plastoch, kozmetike, čistiacich prostriedkoch, oblečení alebo pesticídoch.

Reč je o endokrinných disruptoroch. Týmto výrazom sa označujú chemické látky, ktoré negatívne vplyvajú na funkciu endokrinných orgánov, prípadne narušajú pôsobenie hormónov.

„Máme ich všade okolo seba,“ vraví Zora Lazúrová z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** a členka Slovenskej endokrinologickej spoločnosti.

Na negatívny vplyv týchto látok na zdravie upozornili lekári pri príležitosti Svetového dňa hormónov.

Viac ako 1 500 látok

Európska environmentálna agentúra identifikovala v spolupráci s Európskou komisiou viac ako 1 500 látok, ktorých dlhodobé pôsobenie na ľudský organizmus sa spája so zvýšeným výskytom endokrinných diagnóz.

„Rastie množstvo dôkazov o súvislosti medzi endokrinnými disruptormi a [lock]ochoreniami ako obezita, neplodnosť, cukrovka či niektoré formy rakoviny a zriedkavých ochorení,“ povedal Juraj Payer, predseda Slovenskej endokrinologickej spoločnosti.

„Náklady na riešenie zdravotných a spoločenských vplyvov týchto ochorení predstavujú v Európe podľa odhadov až 270 miliárd eur ročne,“ dodal lekár.

Nevieme ich metabolizovať

Hormóny tvoria základný regulačný systém nášho tela. Tieto chemické látky sú vylučované do krvného obehu žľazami s vnútorným vylučovaním (endokrinnými žľazami).

Hormóny pôsobia v tkanivách a orgánoch, kde riadia a koordinujú telesné procesy ako rast, metabolizmus, reprodukcia alebo nálada.

Endokrinné disruptory sú látky, ktoré funkcie hormónov narušajú – patria k nim bisfenoly, ftaláty, parabény, benzofenóny alebo polychlóvané bifenily.

„Pridaním bisfenolu alebo ftalátov sa modifikujú väzby v polyméroch, čím sa zvyšuje odolnosť, pevnosť, termostabilita či ohybnosť plastu,“ vysvetlila Zora Lazúrová dôvody používania týchto látok.

Lenže ľudské telo nevie tieto látky metabolizovať. „Časť z nich sa vylúči, časť sa naviaže na receptory, napríklad hormón estrogén. Časť sa uloží do tuku a stien ciev; nesieme ich v sebe dlhodobo,“ povedala pre Denník N Lazúrová. „Endokrinné disruptory navodia v niektorých tkanivách hyperestrogénny stav, že hormónu je veľa, no v iných tkanivách pôsobia opačne – antiestrogénovo.“

Poruchy plodnosti aj onkologické ochorenia

Výsledkom môžu byť endokrinné ochorenia, napríklad zápaly. Endokrinné disruptory prispievajú aj k rozvoju obezity, cukrovky 2. typu alebo k poruchám štítnej žľazy. Dnes sa na ňu lieči štvrtina populácie, vysvetlili lekári na tlačovej besede.

„Asi najužšie sa pôsobenie endokrinných disruptorov spája s poruchami plodnosti, gynekologickými nádormi, karcinómom prsníka alebo prostaty,“ dodala Zora Lazúrová.

Za ostatných 50 rokov poklesol počet spermií mužov o zhruba 50 %, povedala lekárka a dodala, že na vine sú najmä endokrinné disruptory. „Pozorovala sa nepriama korelácia medzi počtom a kvalitou spermií a koncentráciami bisfenolu A v moči,“ vysvetlila Lazúrová.

Endokrinné disruptory narušajú pôsobenie estrogénu, čím zasahujú do ženského reprodukčného systému. „Syndrómom polycystických vaječníkov trpí okolo 15 % žien vo fertilnom veku, no podľa niektorých autorov je to až 20 percent žien. Pacientkam s týmto syndrómom sa opakovane zistili vysoké hladiny bisfenolu A a takisto ftalátov,“ povedala lekárka.

Uvedené ochorenie charakterizuje nerovnováha pohlavných hormónov, čo spôsobuje problémy s ovuláciou, menštruačným cyklom aj plodnosťou.

Endokrinné disruptory sa považujú za rizikový faktor spontánnych potratov. „Týmto pacientkam sa opakovane našli zvýšené hladiny niektorých disruptorov,“ uviedla Lazúrová.

Tieto látky majú aj iné ako endokrinné účinky a prispievajú k rozvoju kardiovaskulárnych, neurologických a psychiatrických ochorení (ADHD, autizmus či depresia).

Podľa Zory Lazúrovej negatívne vplyvajú aj na fungovanie lymfocytov, teda bielych krviniek. „Ak dochádza k deštrukcii vlastných tkanív, výsledkom sú autoimunitné ochorenia,“ povedala nám lekárka.

Chemko Strážske a PCB

Na východnom Slovensku sú doteraz niektoré lokality zamorené polychlóvanými bifenyli. „Odzrkadľuje sa to vo zvýšenej prevalencii ochorení štítnej žľazy, ale aj diabetes mellitus (cukrovky – pozn. red.) a onkologických chorôb,“ dodala lekárka Lazúrová.

Polychlóvané bifenyly (PCB) sa u nás vyrábali v bývalom závode Chemko Strážske. Látka sa používala ako izolačná kvapalina alebo zmäkčovadlo vo farbách, v lepidlách a tesneniach.

Prečítajte si tiež

Testovali sme, koľko PCB je v krvi ľudí z okolia Chemka Strážske. V ohrození sú desaťtisíce dospelých aj detí

Spolu s ďalšími chemickými fabrikami na východe Slovenska vymedzuje územie medzi Humenným, Vranovom nad Topľou a Michalovcami plochu, ktorej sa hovorí „trojuholník smrti“.

Slovensko patrí medzi krajiny s najväčšou kontamináciou PCB látkami v Európe.

Za 25 rokov prevádzky (1959 až 1984) vyrobili v závode Chemko Strážske 21 500 ton PCB. „Dôsledky výroby PCB v Strážskom sa prejavujú aj po desiatkach rokov od zastavenia výroby vysokou kontamináciou životného prostredia,“ uviedol chemik Ivan Šalitroš z STU v Bratislave, člen Slovenskej chemickej spoločnosti. „Predpokladá sa, že v zasiahnutej oblasti žije viac ako 25-tisíc obyvateľov.“

Prvá etapa sanačných prác v závode sa začala v roku 2021.

Regulácie a čo robiť

Používanie endokrinných disruptorov sa – rôznym spôsobom – reguluje. Napríklad v roku 2011 došlo v EÚ k zákazu používania bisfenolu A pri výrobe detských fliaš. „V detstve je bisfenol A zvlášť nebezpečný,“ povedala nám Zora Lazúrová. „Platí to aj počas vývoja plodu,“ dodala lekárka.

V roku 2020 sa v EÚ obmedzilo používanie bisfenolu A v termálnom papieri (pokladničné bloky a iné) v koncentráciách vyšších ako 0,02 % hmotnosti. No pôvodný endokrinný disruptor sa „nahradil bisfenolom S, ktorý ešte nie je zakázaný, no je ešte toxiknejší“, kritizuje novú prax Lazúrová. Podobne je to podľa nej v niektorých kozmetických výrobkoch, v ktorých sa parabény nahradili inými disruptormi – benzo-fenónom alebo fenoxetanolom.

V roku 2023 Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA) znížil prípustnú dennú dávku bisfenolu A na 0,2 nanogramu na kilogram telesnej hmotnosti (oproti minulosti ide o 20-tisíc násobné zníženie).

Úplne sa vyhnúť endokrinným disruptorom nie je možné, no podľa lekárky Zory Lazúrovej „by sme mali znížiť expozíciu [týmto látkam], aby sa z nás nestal homo plasticus“.

Prečítajte si tiež

Ohrevom v mikrovlnke sa z plastového riadu uvoľňujú milióny mikroplastov. Použite klasický tanier, radí chemička

„Keď je plast v teple, vo väčšej miere sa z neho uvoľňujú endokrinné disruptory, preto by som ľuďom poradila, aby v mikrovlnke neohrievali jedlo v plaste alebo nepili vodu z plastovej fľaše, ktorá bola dlho na slnku,“ vraví lekárka Zora Lazúrová. Podľa nej by ľudia mali znížiť aj používanie papiera na pečenie. „Aj on obsahuje tieto chemikálie.“

Osobám, ktoré veľa robia s papierom, napríklad v kancelárii, možno poradiť, nech si pred prácou nenatierajú ruky krémom. „V opačnom prípade sa tieto látky viac vstrebávajú,“ dodáva Lazúrová.

Radno sa vyhýbať aj polotovarom z plechoviek. „Po konzumácii polievky z plechovej konzervy bol bisfenol A v moči vyšší až 1200-násobne,“ povedala Lazúrová.

Desať odporúčaní Európskej endokrinologickej spoločnosti pre dobré hormonálne zdravie

Minimalizujte kontakt s plastmi – najmä pri skladovaní a ohrievaní potravín používajte sklenené alebo nerezové nádoby.

Všímajte si varovné príznaky : napríklad chronickú únavu, priberanie, výkyvy nálad alebo problémy so spánkom.

Dbajte na zdravú hmotnosť : pravidelná fyzická aktivita a vyvážená strava.

Dopĺňajte dôležité mikronutrienty : vitamín D, jód a vápnik sú nevyhnutné pre hormonálnu rovnováhu.

Vyhýbajte sa škodlivej kozmetike a čistiacim prostriedkom : sledujte zloženie produktov, ktoré používate denne.

Udržujte čisté a vetrané prostredie : častý prach v domácnosti môže obsahovať škodlivé látky.

Fajčenie a alkohol minimalizujte alebo s nimi skončujte : oba návyky negatívne ovplyvňujú hormonálny systém.

Dbajte na dostatok a kvalitu spánku : hormonálny systém sa regeneruje najmä počas nočného spánku.

Pozor na stres : stresové hormóny môžu dlhodobo narušať vašu vnútornú rovnováhu.

Chodievajte na preventívne lekárske prehliadky : včasné odhalenie hormonálnych porúch výrazne zvyšuje šance na úspešnú liečbu.

Kozmetika

Na zozname potenciálnych endokrinných disruptorov sa nachádza benzofenón-3, čo je najrozšírenejšia účinná látka v opaľovacích prípravkoch.

„Niektorí spájajú benzofenón-3 s malformáciami pohlavných orgánov narodených detí, sterilitou mužov a žien či ovariálnymi problémami žien,“ povedala v minulosti pre Denník N Jarmila Hojerová, výskumníčka v oblasti bezpečnosti kozmetiky z STU.

Vedkyňa nám vtedy povedala, že nemá definitívnu odpoveď na používanie opaľovacích prípravkov. „Je to o voľbe medzi možnou rakovinou kože [ktorá by mohla vzniknúť, ak by sme sa vôbec nenatierali] a tým, že na seba natierame aj potenciálne nebezpečné látky. V každom prípade používanie opaľovacej kozmetiky je menšie zlo ako vznik rakoviny,“ povedala Hojerová.

„Ľuďom radím, aby si vybrali výrobky s obsahom účinných antioxidantov (betakaroténu, alfatokoferolu a iných) a aj minerálnych (fyzikálnych) UV filtrov v mikročasticiach, nie nanočasticiach. Prípravky by mali mať na obale uvedenú aj UVA ochranu,“ dodala.

Lekárka Zora Lazúrová radí, aby ľudia znížili používanie kozmetiky, prípadne sledovali obsah jednotlivých látok. No výrobcovia kozmetiky – ani oblečenia či potravín – nemajú povinnosť uvádzať, že výrobky obsahujú endokrinné disruptory.

Zorientovať sa v nich pomáhajú mobilné aplikácie, napríklad Yuka alebo INCI Beauty .

Odborníci varujú, aby ľudia neohrievali potraviny v plastoch namiesto toho používali sklo alebo riad z keramiky.

Ilustračné foto – Adobe Stock

Autor: Otakar Horák

V Gombaseku pokračuje archeologický výskum

6. 5. 2025, 18:18, Relácia: **Správy RTVS z regiónov**, Stanica: **STVR 24**, Vydavateľ: **Slovenská televízia a rozhlas**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

AVE: 8450 EUR

V Gombaseku pokračuje archeologický výskum

Ivana Leferovičová, moderátorka:

V areáli bývalého Paulínskeho kláštora v Gombaseku pokračuje archeologický výskum. Ide o poslednú sezónu prác. Ďalšie odkryté časti by mali ostať nedotknuté pre nasledujúce generácie. Paulínsky kláštor pochádza z roku 1371.

Martina Beshirová, redaktorka:

Aj siedma sezóna vykopávok v bývalom Pavlínskom kláštore prináša zaujímavé nálezy. Archeológovia sa zamerali na posledné nepreskúmané miesto v západnom krídle kláštora. Našli napríklad aj bronzové kovanie zo 16. storočia.

Arpád Balogh, technik archeologického výskumu, FU Tuke:

Tu je taký fragment zuhoľnateného trámu, ktorý buď bude konštrukciou pece základnou, alebo je spadnutý zo stropu.

Kamil Švaňa, archeológ, FF **UPJŠ** v Košiciach:

Zaujímavým novým zistením je, že ešte do stojacich murív niekedy v novoveku, možno v sedemnástom storočí vykopali železiarsku pec pomerne masívnu, ktorú narušili murivá, ale podľa všetkého ešte stále pod stojacimi konštrukciami.

Arpád Balogh, technik archeologického výskumu, FU Tuke:

Je v pláne to, aby sme scelili čo najviac pôdorys kláštora, ktorý môže byť odkrytý. Tým pádom už sme v takých miestnostiach, ktoré slúžili pre tých mníchov priamo ako buď výrobné priestory, prípadne na oddych.

osoba: Čo to je?

Kamil Švaňa, archeológ, FF **UPJŠ** v Košiciach:

Vlastne to vyzerá ako (nezrozumiteľné).

Arpád Balogh, technik archeologického výskumu, FU Tuke:

Na kosu alebo na kosák. Fantastický.

Martina Beshirová, redaktorka:

Kým pred ôsmimi rokmi bol tento areál zarastený trávou, dnes si už návštevníci môžu pozrieť, ako to asi v minulosti vyzeralo.

Örs Orosz, predseda OZ SINE METU:

Napríklad tie dve gotické okná vysoké, obrovské, ktoré pôvodne sa zachovali tak na 45 %, teraz už sú viditeľné v plnej kráse. Pôvodne tuto torzárnu stenu všetci interpretovali ako nejaký oltár, pričom je to bočná stena kostola.

Martina Beshirová, redaktorka:

Jedným z najvzácnejších objavov bola aj Oktanóna kaplnka, ktorá je výnimočná v rámci bývalého Uhorska. V záujme zachovania vzácnej freskovej výzdoby ju plánujú zastrešiť.

Örs Orosz, predseda OZ SINE METU:

Tie najatraktívnejšie časti, kaplnka a kláštorň kostol budú mať koncom tejto sezóny dlažbu, oltár a napríklad studňu vieme potom prezentovať v plnej kráse. Bude tam stará kladka namontovaná, taktiež pôjde do studne ponorné osvetlenie.

Martina Beshirová, redaktorka:

Zaniknutý Paulínsky kláštor spolu s kúriou Andrassyovcov a s iPlaynovou dráhou sú ďalšími atrakciami neďaleko Gombaseckej jaskyne, ktoré môžu rozvíjať turizmus na Gemeri.

Martina Beshirová, Slovenská televízia.